

عوامل پایداری خانواده متعالی از منظر علما

چکیده

خانواده، به عنوان اولین نهاد اجتماعی و یک واحد کوچکی از جامعه می‌باشد و به عنوان مهم‌ترین نهاد اجتماعی قرار دارد که فرد در آن متولد می‌شود. خانواده مانند یک گروه می‌باشد که روابط خونی بر اساس آن شکل می‌گیرد و مرد و زنی که زیر یک سقف زندگی می‌کنند اهداف و منابع مشترکی دارند. پایدار بودن یک خانواده به عواملی بستگی دارد که برخی از آنها عبارتند از: یاد خداوند، تقوا داشتن، نماز و قرآن خواندن، پاکدامنی و عفت، مشورت کردن با یکدیگر، گذشتن از خطاهای یکدیگر، صبور بودن و احترام گذاشتن به یکدیگر از عوامل پایداری خانواده متعالی می‌باشند. بنابراین از فرصت‌های درون خانه به نحو احسن استفاده کنند و می‌توان پایداری خانواده را تقویت نمود. هدف از این مقاله شناسایی مفاهیم خانواده و بررسی عوامل پایداری آن در زندگی می‌باشد که با انجام این اعمال می‌توان یک زندگی موفق و پایدار را تجربه کرد و در نهایت ارائه راهکارهایی که با آن‌ها می‌توان یک زندگی پایدار را ایجاد کنند این مقاله به صورت توصیفی و روش کتابخانه ای نوشته شده است.

کلید واژه ها: پایداری، خانواده، عوامل، علما.

مقدمه

خانواده به عنوان یک نظام اجتماعی می‌باشد که در هر جامعه ای، چه مذهبی و چه غیر مذهبی پذیرفته شده و رشد یافته است؛ و در جامعه های مختلف دارای نقش و منزلت های مختلف می‌باشد. با این که هسته خیلی کوچکی از اجتماع می‌باشد اما در زندگی اجتماعی مردم، نقش و تأثیری زیادی دارد. عوامل پایداری خانواده عبارتند از: یاد خداوند، تقوا داشتن، نماز و قرآن خواندن، پاکدامنی و عفت، مشورت کردن با یکدیگر، گذشتن از خطاهای یکدیگر، صبور بودن و احترام گذاشتن به یکدیگر که این عوامل در پایدار بودن زندگی و تقویت روابط نقش بسزایی دارد و یک خانواده سالم را تشکیل می‌دهند و باعث می‌شود که یک خانواده سالم بتواند فرزندان با شخصیت های سالم تحویل جامعه دهند. بنابراین خانواده هم بر بعد فردی و هم اجتماعی تأثیرات فوق العاده ای به جای می‌گذارد زیرا با داشتن یک خانواده سالم

می توان فرزندانی با شخصیت های سالم به جامعه تحویل داد و آن ها می توانند یک زندگی فوق العاده را به همراه آینده ای موفق تجربه کنند.

خانواده از ابتدای خلقت انسان در تاریخ بشریت وجود داشته است و همه انسان ها دارای خانواده هستند. برای نمونه حضرت آدم (علیه السلام) و حضرت حوا (سلام الله علیها) دو شخصیت ابتدای خلقت هستند که به عنوان پدر و مادر فرزندانی چون هابیل و قابیل داشتند و باهم دیگر یک خانواده را تشکیل دادند و در محیط یه خانه کنار هم زندگی می کردند.

درباره عوامل پایداری خانواده از منظر علما، کتاب های زیادی می باشد از جمله این کتاب ها عبارتند از: مهارت های زندگی اسلامی از آیت الله محمد سعید احمدی (مدظله العالی) و کتاب زندگی سالم از آیت الله محمد باقر مجلسی (مدظله العالی) که در این کتاب ها در مورد زندگی سالم و عواملی که باعث پایدار بودن زندگی می شود به طور کاملاً محدود بحث شده است و خیلی کم به این موضوع اهمیت داده شده است. ولی در مقاله پیش رو در مورد خانواده و عوامل پایداری آن و مفاهیم مربوط به آن هر کدام به صورت جداگانه توضیح داده شده و در پایان مقاله، به راهکارهای تقویت آن پرداخته شده است.

از آن جایی که اولین تجربه ی حضور ما در جامعه، خانواده می باشد و اعضای خانواده اولین کسانی می باشند که فرد آن ها را می بیند و با آن ها رابطه برقرار می کند و هم چنین عواملی هستند که باعث می شود انسان زندگی سالم و موفق را تجربه کند و زندگی خود را پایدار سازد و یک آینده پایدار داشته باشد. گاهی حتی اولین حسی که در مورد خیلی از چیزها تجربه می کنند، در جمع خانواده و در روبرو شدن با اعضای آن خانه اتفاق می افتد و همیشه اولین تجربیات در زندگی، اهمیت خانواده و نقش خانواده در زندگی را نشان می دهد.

سوالات اصلی

۱- عوامل پایداری خانواده از منظر علما چیست؟

سوالات فرعی

۱- تاثیر یاد خداوند برای ایجاد خانواده پایدار چیست؟

۲- تاثیر تقوا برای ایجاد پایداری خانواده چیست؟

۳- تاثیر صبر داشتن برای ایجاد خانواده پایدار چیست؟

۴- تاثیر احترام گذاشتن برای ایجاد زندگی پایدار چیست؟

هدف از این مقاله شناخت مفاهیم و بررسی همه جانبه موضوع خانواده می باشد و هم چنین بالا رفتن سطح آگاهی افراد در این زمینه و در نهایت بیان راهکارایی که باعث ایجاد یک زندگی سالم، موفق و پایدار می شود و افراد می توانند با انجام این گونه راهکارها، روابط و زندگی پایداری داشته باشند.

الف - مفاهیم

مفاهیمی که ما در این مقاله به آن می پردازیم عبارتند از: عوامل، خانواده و پایداری که درباره آن ها توضیح داده می شود.

۱- عوامل

در لغت جمع کلمه عامل است که از عمل به معنا کار یا فعل گرفته شده و به معنی کارکردن، دست اندرکار، کارگران است.^۱ در اصطلاح کلماتی هستند که سبب وجود اعراب معین در کلمه دیگر شوند، و آنها یا حرف و یا فعل می باشند از قبیل عوامل نصب و عوامل جر و...

یک سری عوامل و کارها که انجام دادن آنها باعث به ثمر رسیدن تلاش و کوشش انسان می شود.

۲- خانواده

خانواده در لغت به معنای خاندان، دودمان و اهل بیت می باشد و مترادف آن به معنای طائفه، آشنا داشتن و فامیل می باشد و هم چنین متضاد آن به معنای تنها بودن، یکی بودن و نداشتن فامیل می باشد. خانواده در اصطلاح، یک گروه کوچکی در اجتماع می باشد که هدف

۱ - ابن منظور ، لسان العرب ، ج ۱، ص ۳۱۲. ذیل واژه عمل.

۲ - دهخدا ، فرهنگ لغت دهخدا ، ص ۳۸۱. ذیل واژه عامل.

۱- معین، فرهنگ فارسی، ج ۵، ص ۱۰۷۸.

از تشکیل آن تأمین سلامت روانی برای سه گروه می باشد؛ زن و شوهر، پدر و مادر و فرزندان. هم چنین هدف از ایجاد آن، آماده بودن برای روبروشدن با پدیده های جامعه می باشد.

در نگاه اسلام، آلودگی های ذاتی بدتر از زشتی های بیرونی می باشد و محیطی که در آن ممکن است که نقاط منفی بروز کند و شخصیت بدون ترس از عواقب آن می توان داشت، همان خانواده است که می تواند این ویژگی را داشته باشد که امکان دور شدن از آن ضعف ها نیز در آن فراهم می باشد که در نهایت با نیروی محبت و عشق می توان به بهترین هدف ها رسید.

خانواده در ایجاد جامعه انسانی نقش دارد، همان طور که روابط سالم و درخشان را می توان در محیط خانه ایجاد کرد. در درون یک خانواده، پدر و مادر از ابتدای متولدشدن کودکان، به عنوان الگو برای آن ها مطرح هستند، نقش و اهمیت خانواده در بهترشدن وضعیت انسان ها نیز در همین واقعیت پنهان شده است.

در نگاه پیشوایان دین اسلام اعتقادات، روش زندگی، عادت ها، خواسته ها و هدف های پدر و مادر ها از مهم ترین عوامل موثر بر فرزندان می باشد. بنابراین نوع عملکرد پدر و مادرها در هماهنگ سازی خواسته های خودشان از یک طرف و خواسته های فرزندان از طرف دیگر و هم چنین تلاش پی در پی آن ها برای ایجاد رفاه و سلامتی روانی و روحی باعث ایجاد یه خانواده سالم و پایدار خواهد شد و رابط شان تقویت می شود.^۱

۳- پایداری

پایدار بودن در لغت به معنای، استوار بودن، مداوم بودن و برقرار بودن می باشد و مترادف آن به معنای مستقر، ماندنی و محکم می باشد و متضاد آن به معنای مداوم نبودن، سستی و ناپایداری می باشد.^۲

۲- سجادی بافقی، خانواده و حقوق فرزندان از منظر قرآن و احادیث، ص ۹۰.

۱- معین، فرهنگ فارسی، ج ۵، ص ۹۸۸.

پایداری در اصطلاح، هر چیزی که برای ادامه دادن زندگی و رفاه افراد لازم می باشد، به روش مستقیم یا غیرمستقیم از طبیعت و عوامل بیرونی ایجاد می شود. پایداری یعنی تشکیل و محکم نگه داشتن شرایط موجود، به نحوی که افراد و محیط طبیعی با یک دیگر هماهنگ شوند و بتوانند زندگی را ادامه دهند تا نسل های فعلی و آینده نیز نگهداری و حمایت شوند.

پایداری یک مرحله ای از زندگی می باشد که مردم، سازمان ها، سیاست گذاران، محیط زیست و منابع طبیعی را درگیر می کند و تغییراتی در عملکردها، گرایش ها و اعتقادات از طرف جامعه شامل انسان ها می شود. یکی از مهم ترین بیانیه های مربوط به پایداری از کمپل می باشد. او باور دارد که در نبرد انگاره های عمومی خیلی بزرگ، پایداری همیشه پیروز شده است و فعالیت های سال های آینده حقیقتاً مربوط به دقت در جزئیات و کم شدن فاصله بین نظریه و اجرا خواهد شد. بشریت به گونه ای کامل شده است که کاملاً به جامعه وابسته می باشد.

بنابراین پایداری جامعه بشری یک شرط مهم برای جمع آوری نیازهای انسان می باشد و معیارهای وابسته به جامعه برای پایداری خیلی مهم می باشند، زیرا آن ها ویژگی های کنونی زندگی را تعریف می کنند و می توانند یک جزء اصلی و مهم از میراث نسل های آینده باشند.^۱

ب - عوامل پایداری خانواده متعالی

پایداری خانواده به عوامل بستگی دارد که در این مقاله به برخی از این عوامل می پردازیم.

اول - یاد خدا

آیت الله مطهری (مدظله العالی) می فرماید: یاد خدا از زیباترین و بالاترین راه های بندگی خداوند است، اگر یاد پروردگار در زندگی فرد طلوع کند آثار بسیار والایی دارد. شیاطین برای این که انسان را غافل کنند از راه های زیادی وارد می شوند و هر کس را به شغل و متناسب با موقعیتش مشغول زندگی می کنند و چیزی که باعث می شود انسان در زندگی محکم باشد و هرگز دچار سردرگمی نشود یاد پروردگار می باشد.

^۱ دیرباز، نگاهی به اسلام و توسعه پایدار، ص ۴۸.

فهرست منابع

*قرآن کریم

- ۱- ابن منظور، محمد بن مکرم، **لسان العرب**، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ اول، ۱۳۸۵ هـ.ش.
- ۲- اژه‌ای، جواد، **هدایت و مشورت در اسلام**، قم: انتشارات سازمان سمت، چاپ دهم، ۱۴۰۰ هـ.ش.
- ۳- انصاریان، حسین، **صبر از دیدگاه اسلام**، تهران: انتشارات دارالعرفان، چاپ دوم، ۱۳۹۷ هـ.ش.
- ۴- امینی، سید احمد، **احترام به پدر و مادر**، قم: انتشارات موسسه آوام متن، چاپ اول، ۱۳۹۳ هـ.ش.
- ۵- بقایی، یعقوب، **بخشش در خانواده با رویکرد اسلامی**، قم: انتشارات موسسه فرهنگی هنری اخلاقی، چاپ یکم، ۱۴۰۱ هـ.ش.
- ۶- جابری، محمدعلی، **نماز و زندگی**، تهران: انتشارات همای غدیر، چاپ سوم، ۱۳۹۷ هـ.ش.
- ۷- جوادی آملی، عبدالله، **نماز و نمازگزاران**، قم: انتشارات ستاد اقامه نماز، چاپ اول، ۱۳۷۳ هـ.ش.
- ۸- دهخدا، علی اکبر، **لغت نامه دهخدا**، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، سال ۱۳۷۷ هـ.ش.
- ۹- دیرباز، عسگر، **نگاهی به اسلام و توسعه پایدار**، تهران: انتشارات کانون اندیشه جوان، چاپ اول، ۱۳۸۶ هـ.ش.
- ۱۰- زارع زردینی، زهرا، **احترام در خانواده**، تهران: انتشارات فراگیر، چاپ اول، ۱۴۰۱ هـ.ش.
- ۱۱- سجادی بافقی، سیدحسین، **خانواده و حقوق فرزندان از منظر قرآن و احادیث**، تهران: انتشارات آوای نور، چاپ دوم، ۱۳۹۶ هـ.ش.

- ۱۲- سعید احمدی، محمد، مهارت‌های زندگی اسلامی، تهران: انتشارات آوای نور، چاپ اول، ۱۳۹۹هـ.ش.
- ۱۳- طوسی، محمد بن حسن، تهذیب الاحکام، تهران: انتشارات صدوق، چاپ اول، ۱۳۷۶هـ.ش.
- ۱۴- فعالی، محمد تقی، بخشش، قم: انتشارات دارالصادقین، چاپ یکم، ۱۳۹۴هـ.ش.
- ۱۵- کراجکی، محمد بن علی، کنزالفوائد، تهران: انتشارات مجمع ذخایر اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۳هـ.ش.
- ۱۶- مجلسی، محمدباقر، زندگی سالم، تهران: انتشارات پژوهش اخوت، چاپ اول، ۱۳۹۳هـ.ش.
- ۱۷- _____، بحارالانوار، تهران: دارالکتب اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۸۰هـ.ش.
- ۱۸- مصباح یزدی، محمد تقی، در جستجوی عرفان اسلامی، تهران: انتشارات زمزم، چاپ هفتم، ۱۴۰۰هـ.ش.
- ۱۹- مطهری، مرتضی، نبرد حق و باطل، تهران: انتشارات صدرا، چاپ هشتم، ۱۳۷۷هـ.ش.
- ۲۰- _____، اخلاق خانواده، تهران: انتشارات صدرا، چاپ سوم، ۱۳۹۹هـ.ش.
- ۲۱- مظاهری، حسین، صبر کیمیای سعادت انسان، تهران: انتشارات فرهنگی مطالعاتی الزهرا، چاپ دوم، ۱۳۹۳هـ.ش.
- ۲۲- معین، محمد، فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ بیست و هفتم، ۱۳۹۱هـ.ش.
- ۲۳- مهدوی کنی، محمدرضا، اخلاق عملی، قم: انتشارات جمکران، چاپ نهم، ۱۳۹۸هـ.ش.
- ۲۴- میرزا بیگی، حسنعلی، خانواده سالم، تهران: انتشارات توسعه قلم، چاپ پنجم، ۱۳۹۰هـ.ش.

